

A photograph of a dense forest of tall, thin evergreen trees. In the foreground, a large, thick, fallen log lies horizontally across the frame. The ground is covered in green ferns and other vegetation. In the middle ground, a person is visible standing among the trees. The sky is visible through the canopy in some places.

Från urskog till kalfjäll

*Vi har sannerligen valt rätt dag
för att vandra upp på Sätervålen.
Natten har varit klar och kall
och skapat förutsättningar för
sensommarens första dag med
riktigt hög och krispig höstluft.*

Från urskog till kalvfjäll

TEXT: BOSSE YMAN
FOTO: JOACHIM LAGERCRANTZ

Solen skiner ännu från en molnfri himmel, som garanterar en mångmila utsikt över Härjedalens fjäll, skogar och myrar, när vi väl nått upp över trädgränsen. Vi ska prova den nya vandringsled som Linsells Vandringsförening röjt och märkt upp, i sällskap med Hans Perfors, föreningens ordförande. Och han tycks säker på att vi inte ska bli besvikna – både Sätervålen och vägen dit tillhör Härjedalens allra finaste pärlor för den som söker naturupplevelser.

REDAN HYGGET, VID KANTEN av skogsbilvägen där leden börjar, har mycket att berätta. En rödhake hoppar nyfiket fram ur en kvarlämnad liten gran och betraktar oss nyfiket från sin utkikspunkt. Ett älgspår skvallrar om ett besök i gryningen – kons klövar har tryckt ned tätörtens ljusgröna bladrossetter i gytjan invid bäckkanten. En lysande orange pärlormfjäril kommer fladdrande i solskenet och slår sig ned på ett midsommarblomsters halvvisna blad, men fortsätter snart uppför slutningen längs de röda ledmarkeringarna i hyggeskanten. Längre upp, där hygget övergått i gammal, tät fjällgranskog, ska vi hitta björnpillning invid leden. Det här är genuina björnmarker, men man ska ha tur om man får en skymt av nallarna – de gör allt för att undvika kontakt med människan.

HANS PERFORS ÄR UTVANDRAD HOLLÄNDARE – för nio år sedan lämnade han staden Leiden i tulpandistriktet mellan Haag och Amsterdam tillsammans med sin familj för att skapa en ny framtid i Sverige.

– Jag har hela livet drömt om att bo i ett annat land, berättar Hans. Helst i ett land där det finns massor av vildmark och en natur där man får röra sig fritt!

Hans var grundligt trött på Hollands alla förbudsskyltar och inskränkingsregler – någon allemansrätt existerar inte. Så Hans och hans hustru Maaïke kände sig på kollisionskurs med sitt hemland och efter några vandringar i Abisko och Padjelanta visste de vartåt de skulle rikta sina blickar. Hans var finsnickare, så han räknade med att kunna få jobb även i Sverige, och Maaïke kunde nog få nytta av sin lärarutbildning så småningom. Men de insåg också att de måste lära sig svenska för att lyckas i sitt nya land.

– Vi gick språkkurser på Folkuniversitetet på kvällarna, så vi åtminstone skulle ha en grund, säger Hans.

Flyttlasset gick till Värmland och Årjäng, och Hans fick jobb direkt som köksmontör.

– Det var bra där, men skogarna var lite för täta – vi ville gärna upp till fjällvärlden, där man såg långt...

EFTER LITE SÖKANDE BESTÄMDE de sig för att flytta till Härjedalen i stället. Linsell låg centralt i landskapet och hade fjällen till granne. Här föll alla pusselbitarna på plats – här ville de leva!

Hans startade egen firma, som sålde och monterade kök. Det gick bra ändå från början – säkert mycket för att Hans, trots kort tid i Sverige, pratade en närmast perfekt svenska.

– Det blev en sådan fart med företaget, att jag inte hann renovera det hus vi bor i, skrattar Hans.

Nu har han anställda snickare till sin hjälp. Maaïke jobbar på Arbetsförmedlingen i Sveg. Och Linsell kan stoltsera med en ny familj, med tre barn – en nioåring som är född i Holland, en åttaåring som är född i Årjäng och en minsting på tre år som kom till världen i Linsell.

Men Hans och Maaïke glömde inte bort varför de flyttat till Sverige och Härjedalen. För ett par år sedan letade Hans fram en gammal vandringsled upp mot Sätervålen. Den var svår att hitta, men den fanns där.

”Vi ville gärna upp till fjällvärlden, där man såg långt...”

– Jag blev helt lyrisk både under vandringen dit och väl uppe på vålen, berättar han. Gammal urskog är det bästa jag vet! Här borde vara naturreservat.

HANS FRÅGADE BYLAGET OCH MARKÄGARNA om han kunde få rusta upp leden, och det fick han. Och han fick massor av positiv respons på åtgärden. Så då bestämde han sig för att bilda Linsells Vandringsförening, för att skapa fler leder i området.

– Jag vill så gärna dela med mig av känslan att få vandra i riktig skog, säger han. Och jag blev överraskad över intresset – efter ett år hade vi fler än 100 medlemmar!

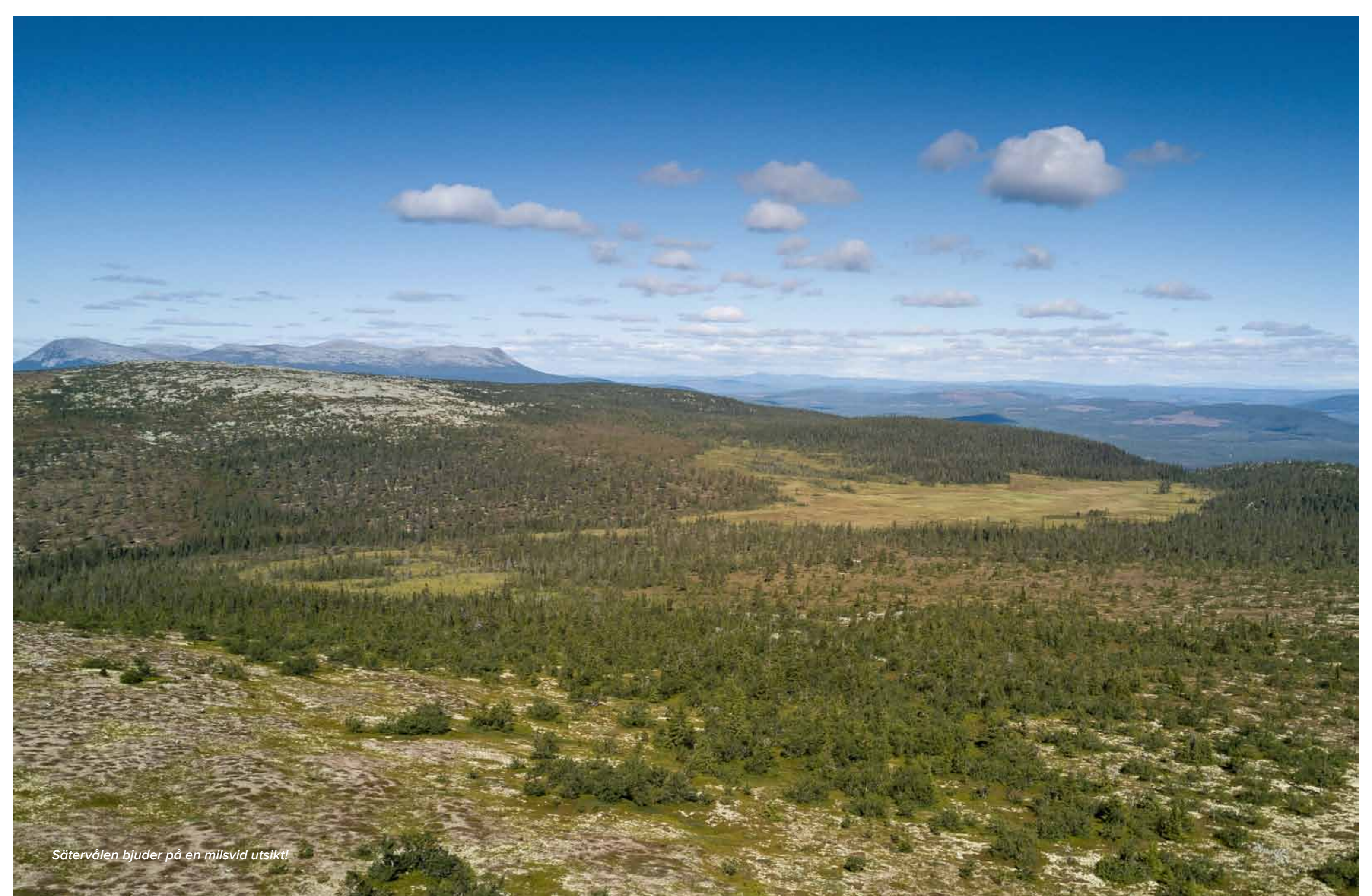
Det kanske kan behövas, för nästa projekt är stort. Hans vill koppla ihop Linsell med Dalsvallen och Sonfjället, genom att röja och spånga en 23 km lång vandringsled över Vålvallen, Sätervålen, Tvillingvålen och Dörrsvålen. Från Dalsvallen kan man sedan ta sig vidare till Nysäteren och Nyvallen. Finansieringen är klar, tack vare ett ansevärt bidrag från Länsstyrelsen, och halva sträckan är redan åtgärdad. Sommaren 2019 hoppas Hans få inviga Lindalsleden – innevarande sommar vet ni var man hittar honom, under all ledig tid. Det är stora våtmarker i området som måste spångas.

Som tur är älskar Hans att jobba i det fria, och han får förstas hjälp med allt arbete. Och han blir sporrad av att se alla nöjda kommentarer om Sätervålsleden på Facebook och andra mötesplatser på nätet.

– Vi kunde inte tänka oss att leden skulle få så många besökare på så kort tid – vi har ju inte haft resurser att marknadsföra den, men folk har hittat dit ändå.

Hans känner ett stort stöd från byborna i Linsell och det har varit lätt att få hjälp i arbetet med lederna.

– Vi är många som uppskattar den fantastiska naturen här, säger Hans. Då blir det också naturligt att hjälpa till! ●

Sätervålen bjuder på en milsvid utsikt!